

Een vondst van de Kleine alikruik *Melarhaphé neritoides* (L., 1758) van de Belgische kust.

G. Rappé

In een vorig nummer stelde Kerckhof (1994) in zijn vijfde en laatste opmerking "Over de alikruiken *Littorina saxatilis*, *Littorina neglecta* en *Melarhaphé neritoides*" dat hij aan onze kust regelmatig uitgekeken heeft naar deze laatste soort tussen de ruwe alikruiken *L. saxatilis*. Tot nog toe hebben zijn speurtochten geen succes gekend. Het toeval wilde dat ik, op het ogenblik dat Kerckhof die woorden aan het schrijven was, op het strand drie exemplaren van de Kleine alikruik kon oprapen. Dat gebeurde op 2 oktober 1994 tussen Wenduine en De Haan. De dieren zaten op een aangespoelde plastieken blauwe vlotter. Deze had een centrale cilindrische opening, waarschijnlijk om een touw door te leiden. De wand van deze holte was sterk begroeid met het mosdiertje *Bicellariella ciliata* en korstvormende mosdiertjes waarvan de identiteit niet bepaald werd. Als een ring rondom de vlotter, waarschijnlijk ter hoogte van de waterlijn, zaten als belangrijkste fauna-element de skeletten van wat ongeveer 4 kg mosselen van consumptieformaat moet geweest zijn. Helaas waren de meeuwen mij voor geweest : een deel van de lege doubletten lagen los op het strand rondom de vlotter. Ook de andere schelpen, op de vlotter, waren leeg of ingedroogd. Ze waren bruiner en breder dan vergelijkbare mosselen op de golfbrekers, had ik de indruk. De vlotter was duidelijk reeds enige dagen voordien aangespoeld. Verder noteerde ik nog een afgebleekt roodwiertje, de harige vliescelpoliep *Electra pilosa*, de zeepokken vulkaantje *Balanus perforatus* en kruisridderpok *Elminius modestus* en uiteraard de drie reeds vermelde Kleine alikruiken. Toen ik de kleine slakjes in een potje wilde stoppen zijn er twee weggewaaid en niet teruggevonden. Van het derde exemplaar kon de identiteit door Francis Kerckhof bevestigd worden, waarvoor dank.

Van ons land konden Warmoes e.a. (1988) slechts één schelp van deze soort vermelden, van Nieuwpoort, tientallen jaren geleden. Hun droge mededeling roept veel vragen op. Waar komt deze vondst vandaan ? Kan de datering niet preciezer ? Betrof het een autochtoon of een allochtoon geval ? De soort wordt wel in nagenoeg alle belangrijke oude literatuur van ons land vermeld (in Warmoes e.a., 1988).

Hebben de oudere auteurs voortdurend overgeschreven van de eerste melder ? Het is heel wel mogelijk dat de soort hier ooit is gevonden, gezien ze zowel ten noorden als ten zuiden van onze kust populaties heeft of gehad heeft (Stock, 1975). Dispersie is voor de kleine alikruik, met haar planktonische eieren en larven, geen probleem. De

huidige vondst heeft een allochtoon karakter. De Kleine alikruik is zelden van drijvend materiaal gemeld. Toch toont dit gegeven aan dat de soort, hoewel ze ontbreekt op onze golfbrekers en andere kunstwerken in de getijzone, in onze territoriale wateren kan voorkomen : tussen en op de begroeiingen van boeien, meetpalen en dergelijke. Dit milieu is zeker onderbemonsterd maar meer aandacht waard.

Ten slotte is er nog een probleem met de juiste spelling van de (sub)genusnaam. Fretter & Graham (1980) en Graham (1988) gebruiken Melaraphe, Warmoes (1987) spelt Melarhaphe. De naam is afgeleid van de Griekse woorden $\mu\epsilon\lambda\alpha\sigma$, wat zwart betekent en $\rho\alpha\phi\epsilon$, wat naad betekent. Alles hangt af van het feit of men de Griekse letter ρ naar het Latijn translitereert als r of als rh. Ik volg hier, net als Kerckhof, de schrijfwijze van Warmoes. Wellicht doet de "Code of Zoological Nomenclature" hier wel uitspraak over.

Literatuur

- Fretter, V. & A. Graham, 1980. The Prosobranch Molluscs of Britain and Denmark. Part 5, Marine Littorinacea. Journal Molluscan Studies, supplement 7 : 243-284.
- Graham, A., 1988. *Littorina neritoides* (Linné, 1758) in Molluscs : Prosobranch and Pyramidellid Gastropods, Synopses of the British Fauna (New Series) N° 2 (2nd ed.) : 168-169.
- Kerckhof, F., 1994. Opmerkingen bij de excursie van 30 april 1994. De Strandvlo, 14(3) : 107-112.
- Stock, J.H., 1975. *Littorina neritoides petraea* (Montagu, 1803) in Nederland en aan de Franse Kanaalkust, Basteria, 39 : 63-68.
- Warmoes, T., 1987. De Westeuropese Littorinasoorten : een stand van zaken in het onderzoek en beschrijving van de verschillende soorten. De Strandvlo, 7(3) : 90-138.
- Warmoes, T., T. Backeljau & L. De Bruyn, 1988. The Littorinid fauna of the Belgian coast (Mollusca, Gastropoda), Bulletin Kon. Belg. Inst. Natuurwet., Biologie, 58 : 51-70.

**Kapelstraat 3
9910 Ursel**